

Statencommissiestuk

Grondwaterfonds 2001

Advies: ter behandeling in de Statencommissie Milieu, Water en Groen op
15 januari 2001

C-stuk

Behandeld door de heer R. van Veen, telefoonnummer (0592) 365893
Portefeuillehouder: de heer S.B. Swierstra

Inleiding

Voor de aan het grondwaterbeheer verbonden kosten is bij wijze van provinciale belasting een grondwaterheffing ingesteld. De wijze waarop de heffing wordt besteed wordt jaarlijks beschreven in een nieuwe kostenopzet. De kostenopzet voor 2001 is als bijlage bijgevoegd. De heffing bedraagt op dit moment f 0,0174 per m^3 onttrokken grondwater.

Advies

1. Gedeputeerde staten adviseren de kostenopzet voor 2001 conform de bijlagen vast te stellen.

Meetbaar/Beoogd beleidseffect

- Bestedingsmogelijkheden vanuit het Grondwaterfonds voor 2001 vastleggen.
- Inzet vanuit het Grondwaterfonds op het gebied van waterbesparingsprojecten en verdrogingsbestrijding.

Argumenten

- 1.1. *Met de voorgestelde kostenopzet kan de provincie Drenthe invulling geven aan haar taak als grondwaterbeheerder.*
De provincie Drenthe is als grondwaterbeheerder verantwoordelijk voor het diepe grondwater. Met name via het instrument vergunningverlening kan de provincie Drenthe sturen op het grondwaterverbruik. Om deze taak goed in te vullen is het op peil houden van kennis van het grondwatersysteem noodzakelijk. Dit gebeurt door het beheren en onderhouden van het grondwatermeetnet, het bijhouden van het openbaar register, het doen van onderzoeken en het beheren van een geohydrologische databank.
- 1.2. *De voorgestelde activiteiten geven invulling aan het provinciaal beleid gericht op verdrogingsbestrijding en vermindering grondwatergebruik.*
Door de verbredingsmogelijkheden van de grondwaterheffing kunnen nu ook maatregelen gericht op waterbesparing en verdrogingsbestrijding worden gefinancierd vanuit de grondwaterheffing. De uitgangspunten waarbinnen gelden kunnen worden ingezet zijn bij het vaststellen van de grondwaterheffing voor 2000 vastgelegd. Dit biedt de provincie de mogelijkheid actief te participeren in projecten die bijdragen aan de provinciale doelstelling op het gebied van verdrogingsbestrijding en duurzaam grondwaterbeheer. Het afgelopen jaar is op die wijze actief bijgedragen aan de projecten Waterwinning Breevenen in combinatie met Hermeandering Hunze, de Beregeningsplanner en het Gietwaterproject tuinbouw Emmen.
- 1.3. *Het huidige tarief van f 0,0174 per m^3 onttrokken grondwater kan voor het jaar 2001 worden gehandhaafd.*
Gelet op de stand van het Grondwaterfonds en de te verwachten inkomsten is er voldoende ruimte om de voorgenomen activiteiten en projecten te financieren.

Uitvoering

Tijdsplanning

2001.

Financiën

N.v.t.

Monitoring en evaluatie

Via de begroting.

Extern betrokkenen

N.v.t.

Communicatie

Regulier overleg met derden (waterleidingbedrijven, vergunninghouders grondwateronttrekkingen).

Bijlagen

1. Kostenopzet Grondwaterfonds.
2. Overzicht projecten.

Ter inzage in de leeskamer

1. Besluit van provinciale staten van 18 december 1996, nummer E-1, tot vaststelling van het verschuldigde bedrag per kubieke meter onttrokken hoeveelheid grondwater.

Assen, 11 december 2000
Kenmerk: 48/6.11/2000011914

Gedeputeerde staten van Drenthe,

A.L. ter Beek, voorzitter
H. Rappa-Velt, griffier

tk/coll.

Kostenopzet Grondwaterfonds 2001

Inleiding

Op grond van het bepaalde in artikel 48 van de Grondwaterwet hebben provinciale staten bij wijze van provinciale belasting een heffing ingesteld op het onttrekken van grondwater. De heffing kan worden ingezet voor de in de Grondwaterwet nader omschreven werkzaamheden gericht op het beheer van het grondwater. De wet is in 1997 gewijzigd met als doel een bredere inzet van de grondwaterheffing. De wijze waarop de heffing wordt besteed wordt jaarlijks beschreven in een nieuwe kostenopzet. In deze nota wordt de kostenopzet voor het jaar 2001 weergegeven.

Bestedingsmogelijkheden grondwaterheffing

De bestedingsmogelijkheden van de grondwaterheffing zijn in artikel 48 van de Grondwaterwet limitatief aangegeven.

De volgende kosten kunnen onder de heffing worden gebracht:

- a. maatregelen direct verband houdende met het voorkomen en tegengaan van de nadelige effecten van onttrekkingen en infiltraties, voorzover die niet voor rekening kunnen worden gebracht van de vergunninghouder;
- b. voor grondwaterbeheer noodzakelijke onderzoeken;
- c. onderzoek en advies door commissie van deskundigen;
- d. bijhouden openbaar register;
- e. schade-uitkering als gevolg van wijziging vergunning en in situaties waar veroorzaker moeilijk aanwijsbaar is.

Ontwikkeling en omvang Grondwaterfonds

Om in te kunnen spelen op de wetswijziging, gericht op een bredere inzet van de grondwaterheffing, is met ingang van 1997 het tarief verhoogd per m³ onttrokken grondwater van f 0,0083 naar f 0,0174 (besluit provinciale staten van 18 december 1996, nummer E-1).

In 1997 heeft die verbrede inzet niet geresulteerd in concrete uitvoeringsprojecten. Hierdoor liep de stand van het fonds, overeenkomstig de hogere heffing, op van f 1,2 miljoen begin 1997 naar f 1,9 miljoen begin 1998.

Vanaf 1998 is er meer zicht gekomen op projecten die invulling geven aan het voeren van actief grondwaterbeheer door de provincie. Bij de actualisatie van de grondwaterheffing voor 2000 zijn de uitgangspunten vastgelegd waaronder een beroep kan worden gedaan op een bijdrage uit het Grondwaterfonds. Maatregelen zijn onderverdeeld in projecten gericht op waterbesparing en projecten gericht op vermindering van de verdroging. Onder die voorwaarden is in mei 2000 vervolgens een bijdrage toegekend aan de waterwinning Breevenen en de hermeandering van de Hunze.

Hiermee is er tot en met het afgelopen jaar voor maatregelen gericht op grondwaterbesparing voor in totaal f 1.070.000,- aan verplichtingen aangegaan. Het waterwinproject Breevenen neemt hiervan het grootste deel in beslag. Daarnaast is er een tweetal afgeronde projecten, namelijk Purit en Boeren met water in het Zeijerveld. Het project Beregeningsplanner is nog gaande.

Voor verdrogingsbestrijding is voor f 880.000,- aan verplichtingen aangegaan. Het gaat hierbij om twee herstelprojecten, namelijk Herstel brongebied Vledder Aa waarvoor al een eerste betaling is gedaan, en Hermeandering Hunze. Genoemde projecten zijn in bijlage 2 kort beschreven.

De stand van het Grondwaterfonds begin 2000 bedroeg exclusief de aangepane en voorziene verplichtingen een kleine f 1,0 miljoen. Daarbij was al rekening gehouden met een bijdrage aan de waterwinning Breevenen en de hermeandering van de Hunze.

De opbrengst van de grondwaterheffing voor 2000 is geraamd op *f* 1,2 miljoen. Daarnaast is er een rentetoevoeging van ongeveer *f* 100.000,--. De ten laste van de heffing komende uitgaven voor 1999 bedragen *f* 1,1 miljoen.

De geschatte stand van het Grondwaterfonds per 1 januari 2001 zal naar raming *f* 1,2 miljoen bedragen. Aangezien de stand van het fonds rond het streefbedrag van *f* 1,0 miljoen ligt, kan de heffing op hetzelfde niveau blijven als het afgelopen jaar. Met deze reserve kunnen eventuele schadeclaims worden verrekend.

Ontwikkeling grondwateronttrekking

De totaal onttrokken hoeveelheid grondwater vertoont de laatste jaren een lichte daling. De onttrokken hoeveelheden hebben de laatste jaren bedragen:

1990	<i>f</i> 79,9 miljoen m ³
1991	<i>f</i> 76,5 miljoen m ³
1992	<i>f</i> 74,2 miljoen m ³
1993	<i>f</i> 71,0 miljoen m ³
1994	<i>f</i> 74,6 miljoen m ³
1995	<i>f</i> 71,8 miljoen m ³
1996	<i>f</i> 73,2 miljoen m ³
1997	<i>f</i> 72,6 miljoen m ³
1998	<i>f</i> 70,4 miljoen m ³
1999	<i>f</i> 71,0 miljoen m ³

Voor de raming van de heffing wordt een hoeveelheid van *f* 70 miljoen m³ op jaarbasis aangehouden.

Actualisering kostenopzet heffing 2001

De kostenopzet voor 2001 wijkt op twee onderdelen af van de kostenopzet in 2000. De post Onderzoek is met *f* 100.000,-- vergroot vanwege voorzien onderzoek naar het gebruik van ondiep grondwater in de benedenloop van De Hunze (project Tusschenwater). Daarentegen is de post Onderzoek en advies door commissie van deskundigen met *f* 50.000,-- verlaagd. De verwachting is dat eventuele aanvragen binnen dit budget kunnen worden afgehandeld. De personele kosten maken, indien relevant, deel uit van de verschillende rubrieken.

De kostenopzet voor 2001 ziet er als volgt uit.

a.	Herstelmaatregelen in relatie tot grondwateronttrekkingen:	
-	maatregelen gericht op waterbesparing (DSM, DOMO, Emmtec)	<i>f</i> 350.000,--
-	herstelmaatregelen en ontwikkelingsmaatregelen (onder andere maatregelen ten behoeve van waterwinning Nietap en Assen)	- 550.000,--
b.	Voor grondwaterbeheer noodzakelijke onderzoeken:	
-	gegevensbeheer (Regis, Olga, onderhoud en beheer meetnet)	- 480.000,--
-	onderzoek (onder andere waterwinning Assen, Gasselte, Terwisscha en ondiepe waterwinning Hunzedal, Nietap, STOWA, RWSR)	- 300.000,--
c.	Onderzoek en advies door commissie van deskundigen	- 50.000,--
d.	Bijhouden openbaar register	- 25.000,--
e.	Schade-uitkering	<u>p.m.</u>
Totaal		<u><i>f</i> 1.755.000,--</u>

Aangezien binnen het Grondwaterfonds ruimte is gereserveerd voor schade-uitkeringen wordt deze post in de berekening voor het tarief niet meegenomen. Gelet op de stand van het Grondwaterfonds per 1 januari 2001 ad *f* 1,2 miljoen en de verwachte inkomsten kan het huidige tarief van *f* 0,0174 per m³ onttrokken hoeveelheid grondwater voor 2001 worden gehandhaafd.

Overzicht projecten

Waterbesparing

1. *Purit*

In 1998 is aan Purit een bijdrage verleend van f 175.000,--. Door dit project is de drinkwaterleverantie van de Waterleidingmaatschappij Drenthe omgezet in een oppervlaktewaterwinning. Hierdoor wordt jaarlijks een besparing gerealiseerd van 350.000 m³ grondwater.

2. *Boeren met water*

Het project is uitgevoerd in samenwerking met het Centrum voor Landbouw en Milieu, het waterschap Noorderzijlvest, de NLTO en een aantal betrokken agrariërs. In overleg met de boeren in het Zeijerveld is bekeken op welke wijze de waterhuishouding kan worden aangepast zodat de behoefte voor beregenen afneemt, de grondwaterstand wordt verhoogd en de verdroging afneemt. Het project is inmiddels afgerond. Als resultaat van het project is er een gebiedswaterplan opgesteld, met daarnaast voor de agrariërs afzonderlijke bedrijfswaterplannen. In deze plannen zijn voorstellen gedaan voor het aanleggen van een aantal stuwen in het gebied om het water langer vast te houden. De verwachting is dat in 2001 met de uitvoering kan worden begonnen.

3. *Waterwinning Breevenen*

Dit is een project van de Waterleidingmaatschappij Drenthe. Doel hiervan is het ontwikkelen van een duurzame waterwinning, waarbij het gebruik van grondwater wordt gecombineerd met het ontwikkelen van natte natuur. Daarnaast kan deze nieuw te ontwikkelen winning een deel van de capaciteit van Assen en Gasselte overnemen. Beide winningen zitten in verdrogingsgevoelige gebieden en zijn onderwerp van studie.

4. *Beregeningsplanner*

Het doel van dit project is om bij het beregenen van landbouwgewassen niet meer grondwater te gebruiken dan nodig. Via een meetprogramma wordt aangegeven wanneer het gewas water nodig heeft en in welke hoeveelheid. Op deze wijze wordt verspilling van water voorkomen. De proef moet uitwijzen in hoeverre op deze wijze waterbesparing kan worden gerealiseerd.

Verdrogingsbestrijding

1. *Brongebied Vledder Aa*

Het project omvat het herstel van het brongebied van dit watersysteem. Binnen dit watersysteem met daarin een beekdal, bossen en natte heides worden maatregelen getroffen om de verdroging te bestrijden. Hiervoor zijn aanzienlijke maatregelen noodzakelijk in de waterhuishouding. Veel maatregelen zijn erop gericht eventuele negatieve effecten op andere belangen te compenseren. Binnen het systeem is daarnaast nog waterwinning Terwisscha aanwezig. Ook deze waterwinning veroorzaakt een deel van de verdroging. Naast de maatregelen in de waterhuishouding zal op termijn de waterwinning worden verplaatst. Drenthe participeert in de studie naar verplaatsing.

2. *Hermeandering Hunzedal*

Dit project heeft een duidelijke relatie met project Waterwinning Breevenen. Door hermeandering van de Hunze zal in combinatie met het ontwikkelen van een duurzame waterwinning in Breevenen meer plaats ontstaan voor natte natuur. Zowel de natuurwaarden op het land als in het water zullen hierdoor toenemen. Daarbij wordt verdroging van natuurgebieden tegengegaan.

Onderzoeksprojecten

1. *Waterwinning Nietap*

Het onderzoek naar de effecten van de waterwinning Nietap is in het voorjaar van 1999 afgerond. De conclusies is dat met name door maatregelen in de oppervlaktewaterhuishouding de natuurwaarden binnen het systeem kunnen worden vergroot. Het gaat dan om maatregelen in polder Matsloot Roderwolde en het Lieverensche Diep. De maatregelen zullen in samenhang met de uitvoering van werken in de herinrichting vorm worden gegeven. De grondwaterwinning kan onder die voorwaarden op de huidige capaciteit worden gehandhaafd.

2. *Waterwinning Assen*

Het onderzoek naar de waterwinning Assen zal begin 2001 worden afgerond. Onderzoek brengt in beeld op welke wijze de waterwinning de natuurwaarden in het beekstelsysteem beïnvloed en op welke wijze die natuurwaarden kunnen worden vergroot.

3. *Waterwinning Gasselte*

Dit onderzoek zal in 2001 worden gestart en richt zich op het in beeld brengen van de effecten van de waterwinning op met name het beekdal van de Drentsche Aa. Doel is de verdroging terug te dringen.

4. *Waterwinning Terwisscha*

Zie project Brongebied Vledder Aa.

5. *Waterwinning Tussenwater*

Het project Tussenwater is een nieuw project en heeft zijn oorsprong in ontwikkelingen bij waterwinning Breevenen. Bekeken wordt of het realiseren van een ondiepe grondwaterwinning een combinatie kan vormen met natte natuurontwikkeling. Door hermeandering van de Hunze, het verleggen van de kaden en het vernatten van het gebied wordt ruimte gemaakt voor het ontwikkelen van natte natuurwaarden. De Hunze krijgt meer ruimte om water in het gebied vast te houden. De verdroging wordt zo tegengegaan.

tk/coll.